

Den næste sag på dagsordenen var:
Første behandling af forslag til lov for Grønland om restaurationsafgift af øl.
 (Lovforslag nr. L 115. Fremsat 23/11 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Søren B. Jørgensen (S):

Dette forslag skal delvis ses sammen med det forslag, vi i øjeblikket behandler i Grønlandsudvalget om indførelse af en landsskat på op til 15 pct., men som ganske vist nu må påregnes ikke at træde i kraft før i 1978.

Men indtægterne fra denne landsskat sammen med indtægterne fra det, man påregner ifølge dette lovforslag, nemlig en restaurationsafgift på 1 kr. pr. flaske øl, skulle bruges til at dække det underskud, man har budgetteret med i landskassen.

Jeg må gå ud fra, at man i Grønland har gennemgået udgiftssiden meget nøje for at finde besparelser, og skal underskuddet dækkes, finder jeg ikke den foreslåede form uacceptabel. Jeg gør det heller ikke af en anden grund. Når det viser sig, at importen af øl faldt fra 30 mill. flasker eller dåser i 1974 til 28,2 mill. i 1975, mener jeg, at årsagen hertil er eller kan være de forhøjede spiritusafgifter, vi gennemførte i 1974. Kan forslaget også have en virkning i den retning, er det kun glædeligt.

Vi kan også her tilsiige ministeren en velvilig behandling.

Brøndsted (V):

Når man læser forslaget og bemærkningerne, har man jo indtryk af, at vi her står over for en afgiftslov mere end noget andet. Man mangler nogle penge, og så finder man et sted, hvor man kan tage dem, og så kender vi jo en af de traditionelle veje: vi lægger 1 kr. på øllet. Det er også det, der sker her, og man må så egentlig spørge sig selv, om det er helt rigtigt, at man udelukkende på baggrund af økonomiske vurderinger, som selvfølgelig skal tages med, man skal jo finde ud af, hvor pengene skal hentes, tager fat på et område som spiritus, hvor man ved, at afgiften ikke er præventiv, den vil ikke være med til at nedsætte forbruget, men vil bare ganske simpelt virke, at de, der er afhængige af et spiritusforbrug, vil komme til at betale det mere, og deres nød vil for så vidt blive det større. Det er ikke noget socialt forslag et sted, hvor man ved, at spiritusafhængigheden er så stor, som det just under

behandlingen af de foregående forslag er blevet beklaget fra alle ordføreres side. Man skaber ikke en bedre alkoholkultur ved at gøre priserne på alkohol højere.

Men vi må her se på, at man altså fra ansvarligt hold i Grønland mener, at det er en vej, der kan gås for at få de penge. Nu vel, lad os se på det.

Jeg har et par ting, som jeg i hvert fald gerne under udvalgsarbejdet vil have nærmere belyst. Jeg er ikke helt klar over, om det her ikke betyder, at KGH på dette område får en monopolstilling som værende det egentlige depot for al øludlevering, og om vi ikke her kommer lidt tilbage til de gamle forhold, at vi giver KGH en meget central stilling. Jeg kan ikke se, om det er nødvendigt, at det er KGH, der har denne centrale placering som eneste forsyner af pilsnerøl og luksusøl. Men det er da noget af det, vi kan bore i.

Det andet, som jeg også meget gerne vil have ministeren vil gøre rede for under udvalgsarbejdet, er de tre bemyndigelser, vi har.

Vi har i § 2, stk. 3, reglerne for selve opkrævningen. Det er meget vigtigt, måske fordi det er særlig besværligt i et samfund som det grønlandske, også at få at vide, hvordan denne opkrævning kan foregå, for det er meget væsentligt, at man er sikker på, at der opkræves alle steder, for ellers kan der jo ske nogle vældige misbrug af en sådan ekstra krone. § 5, stk. 1, handler om kontrollen, og det er da vigtigt at få at vide, hvem der foretager denne kontrollerende indsats, og i stk. 4 står, hvordan den kan udføres. Det kan da være beroligende, at ministeren tilkendegiver, at det alt sammen kan ske, uden at det koster noget, men det er den ene side af sagen. Hvordan det skal foregå, vil vi da gerne have lidt at vide om under udvalgsarbejdet.

Men vi vil da være positive og se på, hvordan det kan gøres bedst muligt.

Dohrmann (FP):

Fremskridtspartiet kan tilslutte sig forslaget om, at der indføres en lov for Grønland om restaurationsafgift på øl. Jeg forstår faktisk ikke, hvorfor man ikke, når Grønlands landsråd har de store økonomiske problemer, som det har, har foreslået en generel forhøjelse af øl- og spiritusafgifterne. Det er forkert, hvis nogen tror, at spiritusmisbruget først og fremmest sker på restauranterne. Tværtimod er det min opfattelse, at misbruget først og frem-

[Dohrmann.]

mest findes inden for de kredse, som udelukkende køber høkerbajere.

I øvrigt vil jeg da gerne tilføje, at jeg har de samme betænkeligheder med hensyn til KGHs monopol, som venstres ordfører havde.

Gunner Baunsgaard (RV):

Også for dette lovforslag gælder det, at det grønlandske landsråd har været stærkt inde i billedet. Her drejer det sig jo om, at man, da man udarbejdede budgettet for 1977, ikke fandt det muligt at finde balance mellem indtægter og udgifter, og man stillede derfor forslag fra landsrådet om, at der indførtes en restaurationsafgift på øl, som skulle andrage 1 kr. pr. 35 centiliter.

Vi er fra det radikale venstre indstillet på, at grønlænderne skal have mulighed for at ordne egne forhold i så høj grad som muligt. Grøn-lænderne må være bestemmende om, hvordan de vil tilrettelægge deres erhvervsliv. Der kan være nogle spørgsmål, som eventuelt skal stilles, men det kan vi gøre i udvalget. Vi giver tilslutning fra det radikale venstre.

Thue Christiansen (SF):

Under behandlingen af dette lovforslag ved sidste landsrådsforhandling var der faktisk kun én, der var imod dette lovforslag. Det var en restauratør.

Det underskud, som landsrådet forventer i 1977, og som er på 2½ mill. kr., skal selvfølgelig dækket på en eller anden måde. Landsrådet har valgt at lægge en afgift på øl solgt på restaurant.

At landsrådet valgte denne afgiftsform er ingenlunde en tilfældighed. Det er nemlig på tide, at restauratører, som ved salg af spiritus tjener mange penge på denne forretning, pålægges en samfundspligt i form af afgifter til landsrådet.

En restauratør betaler ca. 3 kr. 50 øre pr. almindelig øl ved køb hos KGH, og denne øl videresælges til restaurantens gæster til en pris på omkring 7-8 kr., altså en klækkelig fortjeneste på omkring 125 pct. Som sagt er det ikke tilfældigt, at man valgte at pålægge restauratørerne denne samfundsmæssige pligt, en indtægt til landsrådet, som paradoksalt nok bruger beløbet til sociale ydelser til folk i Grønland, der på en eller anden måde er sattet socialt bagud og derfor tit prøver at glemme deres

sorg i de i lovforslaget nævnte restaurationer.

Det er en sørgelig konstatering at være vidne til denne onde cirkel. Det er kedeligt at konstatere, at folk i Grønland benytter sig af samfundets fejlagtige behandling af sine medlemmer på en måde, som kan betegnes som absolut samfundsskadelig.

Der er dog fare for, at den nye afgift afstedkommer prisforhøjelser, foretaget af restauratørerne. I så fald bliver det nemlig ikke restauratørerne, der pålægges afgift, men forbrugerne. Derfor vil jeg spørge ministeren, om han har overvejet det spørgsmål og taget forholdsregler til forhindring af en eventuel prisforhøjelse til erstatning for afgiften.

Burgdorf (KF):

Jeg har forstået det på den facon, at der var to formål med dette lovforslag, som også landsrådet er gået ind for. Det ene er det præventive, netop i misbruget af øllet, som vi har snakket om, og det andet er at spæde til en slunken landskasse.

Nu kan man jo sige, at det sidste sker i hvert fald. Man regner med at få 5 mill. kr. ind, da der bliver solgt 5 mill. øl på restauranterne, så de skulle komme i kassen. Og det andet er så det præventive. Der blev sagt før, at det troede man ikke meget på. Det var vistnok hr. Brøndsted, der sagde det. Det kan godt være, men den prævention er der dog i det, at penge slipper op før, når øllet bliver dyrere. Men så er vi inde på det problem, som netop blev omtalt her: hvem er det, der skal betale? Er det forbrugeren, er det gæsten på restauranten, eller er det ejeren? Og det er vel nok formålet, at det skulle være ejeren, men spørgsmålet er, om det ikke bliver lagt ovenpå, men det får vi jo et svar på.

Vi vil gerne gå ind i en velvillig behandling.

Svend Erik Sørensen (KrF):

Principielt er vi i kristeligt folkeparti modstander af, at giftstoffer er skatteobjekter. Der er noget kynisk i den tanke, at den enes død eller i hvert fald den enes nød skal være den andens brød. Vi kender ikke den præventive virkning af forhøjede skatter på spiritus, men måske er der en vis virkning, hvis indtægterne er små, og det er de jo for manges vedkommende i Grønland.

I øvrigt er det noget hykleri at bruge en eventuel præventiv virkning som begrundelse

[Svend Erik Sørensen.]

for et skattelovsforslag. Vi vil se lidt nærmere på dette forslag i udvalget.

Fuglsang (DKP):

Der er sådan set det tiltalende i dette forslag, at man motiverer det åbent med, at hovedformålet er at skaffe penge i den slunkne landskasse og i mindre grad taler om at bekæmpe alkoholismen og fremme folkets almindelige sundhedstilstand.

Om selve ideen vil jeg sige det, at vi er, som kendt, principielt imod indirekte skatter, og som det også er antydnet af forudgående talere, så tror vi ikke, at spiritusforbruget bliver mindre, bare fordi det bliver dyrere. Tværtimod er vi bange for, at en sådan skat – det kender vi henede sydpå – hurtigt trækker alle mulige andre indirekte skatter med sig.

Alligevel er vi villige til at se på forslaget i et udvalg.

Jeg har lige et par ting. For det første håber jeg, at ministeren vil være velvillig over for den henstilling, der er kommet fra landsrådet om at søge forsvarsområderne inddraget under afgifterne. Det er nemlig ikke mit indtryk, at folk i disse forsvarsområder i væsentlig grad med hensyn til alkoholforbrug adskiller sig fra den øvrige befolkning i Grønland.

Dernæst – men det må nærmest blive en henstilling til landsrådet deroppe – om det, hvis dette forslag bliver gennemført – det bliver det nok – ikke ville være en idé helt eller delvis at bruge de midler, som dette forslag indbringer, til forskellige positive foranstaltninger, som kan fjerne årsagen til spiritusforbruget. Jeg ved nok, at det officielle er, at pengene skal bruges til at dække underskuddet i landskassen, men der er jo adskillige erfaringer, der viser, at de penge, man bruger her, i det omfang de virkelig er i stand til at mindske alkoholforbruget, vil være sparet på en lang, lang række andre områder.

Steen Folke (VS):

VS vil ikke medvirke til dette forslag. Venstres ordfører, Hr. Brøndsted, forklarede udmærket de asociale konsekvenser af forslaget, men ville åbent ikke tage konsekvensen af dem. Jeg mener, sådan som jeg har forstået forslaget, ikke, der kan være tvivl om, at en forhøjelse af afgiften vil blive væltet over på forbrugerne. Det ville naturligvis være udmærket, og så havde VS fuld sympati for forslaget,

hvis det var restauratørerne, der skulle bære denne afgift, men jeg tror, at hr. Thue Christiansens forhåbninger om, at det er sådan, det kommer til at gå, nok vil vise sig ikke at holde. Men jeg afventer naturligvis spændt ministerens svar på det spørgsmål, hr. Thue Christiansen stillede.

Men under forudsætning af, at disse afgifter faktisk bliver væltet over på priserne – og det er sådan, jeg regner med at det vil gå – så har det de asociale konsekvenser, som hr. Brøndsted omtalte. Der vil være et uændret forbrug, det vil blot være dyrere for forbrugerne, herunder nogle, og i Grønland en hel del, som aldeles ikke har råd til at bruge flere penge på forbruget.

Jeg tror ikke, hr. Burgdorf gennem sine kommentarer har udvist særlig megen forståelse for de sociale sammenhænge, og det er måske ikke så underligt for en repræsentant for det konservative folkeparti. Hr. Burgdorf glædede sig over, at på et eller andet tidspunkt slap pengene op, og det gjorde de måske lidt hurtigere, hvis priserne var højere, men det er jo ikke sådan, at folk har ligesom et endeligt beløb til dette formål. Problemet er, at hvis priserne bliver højere, må man forestille sig et uændret forbrug, og så betyder det bare, at der bliver færre penge til rådighed til mere nødvendige udgifter i en almindelig husholdning. Det er et problem, der kendes fra Danmark, og det er naturligvis også et problem, der kendes i Grønland. Det mener jeg er den oplagt sandsynlige konsekvens af dette forslag, og det er hovedårsagen til, at vi i hvert fald umiddelbart ikke har nogen sympati for forslaget.

Vi respekterer naturligvis landsrådets ønske om at skabe balance i budgettet i 1977 såvel som i andre år, men det må kunne gøres på anden vis, og jeg mener, vi må prøve at undersøge i udvalget, om ikke der findes andre muligheder end denne, som vi i hvert fald finder særdeles uheldig. Måske kunne man hente midler gennem beskatning af selskaber, der arbejder i Grønland, eller på anden vis.

Berglund (Grønl.):

Forslaget om indførelse af restaurationsafgift er ikke nyt. Det første forslag kom i landsrådet for flere år siden, men efter undersøgelsen fik landsrådet at vide, at det ikke kunne gennemføres, fordi man ikke kunne kontrollere det. Muligheden for at kontrollere restaurationsnernes salg tilvebragtes først ved indførelse

[Berglund.]

af indkomstkatten, og derfor kunne man først efter indkomstkatten udarbejde et lovforslag om restaurationsafgift.

Jeg betragter ikke dette forslag som bekæmpelse af spiritusproblemet, men, som det er sagt, en afgiftslov. Jeg er ikke blind tilhænger af afgifter på spiritus, da deres virkning ikke altid er effektiv. Men jeg vil dog håbe, som jeg også sagde i forbindelse med det foregående forslag, at landsrådet ville bestræbe sig på at bruge indtægterne ved spiritussalg og i forbindelse med restaurationsafgiften til at forbedre fritidsmulighederne, der efter min mening er det helt afgørende for bekæmpelse af spiritusmisbruget.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for bemærkningerne her ved første behandling. Der er en overvejende tilslutning, må jeg konstatere, til gennemførelse af lovforslaget. Jeg må også konstatere, at der er blevet rejst en del spørgsmål, og der er berørt problemer, som man ønsker at diskutere videre eller drøfte videre i udvalget. Jeg vil naturligvis gerne medvirke hertil med den kapacitet, vi har til rådighed i ministeriet.

Hr. Thue Christiansen stillede mig et spørgsmål om, hvad jeg ville gøre for at forhindre, at ølpriserne stiger på restauranterne i Grønland. Rent umiddelbart så vil jeg sige, at jeg har ikke overvejet at ville gøre noget på dette felt. Jeg har forstået, at spiritusmisbruget på restauranterne også kommer til udtryk i de byer, hvor der er adskillige restauranter beliggende, og hvor der altså er eller skulle være et konkurrenceforhold til stede, så hvis der er plads for den krone inden for avancen, må man finde ud af det efter min mening i første omgang. Så længe jeg ikke har modtaget nogen henvendelse fra Grønlands landsråd om at tage skridt i denne retning, har jeg ikke tænkt mig i og for sig at gøre det.

Jeg vil lige føje til, for at der ingen misforståelser skal være, at det er jo en afgift på det øl, der udskænkes på restauranterne, og jeg tror på grønlænderne i en noget større udstrækning, end det fra nogle sider er kommet til udtryk. Jeg tror på, at hvis man har valgmuligheden imellem at betale en dyr øl på en restaurant og at få en øl til uforandret pris i detailbutikken,

så vælger man muligvis det sidste, og så er man med til ligesom at flytte i hvert fald en del af det restaurationsliv, som grunder sig særlig på øldrikkeri, fra restauranterne og til privathjemmene. Og jeg har den tro på grønlænderne, i modsætning til hr. Steen Folke, at de måske også kan vælge helt at undlade at indkøbe øl. Så megen tiltro har jeg i virkeligheden til grønlænderne.

Thue Christiansen (SF):

Jeg synes, det er en overvejelse værd, det, ministeren sagde, at han ikke har hindret noget i retning af at stoppe priserne på restauranterne på bekostning af indførelsen af afgiften. Det er en overvejelse værd.

Noget, jeg er glad for, er, at ministeren hele tiden henviser til landsrådets, det grønlandske folks meninger, og jeg håber, at regeringen også vil gøre det i fremtiden.

Steen Folke (VS):

Jeg synes måske, det var lidt for billigt af ministeren at gøre det til et spørgsmål om, hvem der havde mest tiltro til grønlænderne. Jeg mener ikke, det kan nytte at lukke øjnene for den realitet, at der faktisk foregår et ganske omfattende spiritusmisbrug i Grønland. Jeg har givet udtryk for, at jeg mener, at årsagerne hertil er samfundsmæssige. De skyldes ikke nogle særlige, individuelle karaktertræk hos grønlænderne. Jeg har fuld tiltro til grønlænderne, lige så fuldt, som ministeren har, det er ikke det, der er til diskussion. Det, der er spørgsmålet, er: hvad er årsagen til spiritusmisbruget i Grønland? Og jeg har påpeget de samfundsmæssige årsager hertil. De samfundsmæssige årsager griber dette forslag på ingen måde ind over for, og derfor mener jeg, man realistisk må se i øjnene, at grønlændere også i fremtiden vil købe øl og ikke, som ministeren nu pludselig siger, at de vil undlade det, fordi der sker en forhøjelse af prisen på restauranterne med 1 kr. Det er klart, at det er muligt, at der vil blive en overflytning af et vist indkøb til forretninger. Det mener jeg ikke er det, diskussionen drejer sig om, men jeg mener altså, det er lidt urimeligt og ikke helt sagligt at gøre det til et spørgsmål om tiltro til grønlænderne.

Dohrmann (FP):

Jeg bliver da nødt til at spørge hr. Burgdorf, som også i dette tilfælde så smukt taler om det

[Dohrmann.]

forebyggende, om hr. Burgdorf ikke vil komme herop og ligesom påvise forskellen mellem virkningen af en øl, der er købt på en restauration, og én, der er købt i en butik.

Burgdorf (KF):

Jeg må sige, at jeg forstår ikke rigtig spørgsmålet. Om det er hr. Dohrmanns skyld eller det er min, ved jeg ikke. Jeg sagde bare, at når øl bliver dyrere, slap pengene hurtigere op, og det må hr. Dohrmann vist også kunne konkludere.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

For at der ingen misforståelser skal være, er det jo, som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, sådan, at vi betragter denne afgift som et spørgsmål om at forbedre landsrådets økonomi. Den måde, man fra nogen side har argumenteret på, at spiritusspørgsmålet eller problemet i Grønland i vid udstrækning er et samfundsspørgsmål, er jeg også meget enig i, men når vi diskuterer, hvorledes folk reagerer i forhold til afgifter, så vil jeg mene, at der ud fra den erfaring, jeg har specielt på dette område, er nogle usynlige grænser, og når man når disse usynlige grænser, så overvejer befolkningen nu engang deres forbrug. Det er et spørgsmål, i hvilken udstrækning man griber ind i forbruget hos det enkelte menneske. Jeg mener, at der er god grund til at tro på, at med en afgift på restaurationsomsætningen af øl vil der ske en forskydelse over imod detailsalget. Det kan man græde over eller råbe hurra for, hvor man nu er engageret, men jeg tror ikke, at det går upåvirket hen over forbruget i Grønland, at man indfører afgifter af denne størrelse på ølomsætningen i restauranter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poul Dam):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, der den 28. oktober blev nedsat til behandling af lovforslag vedrørende Grønland. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om søtransport af gods til Grønland.

(Lovforslag nr. L 101. Fremsat 5/11 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Søren B. Jørgensen (S):

Det er altid rart at få at vide, at en lov, vi har vedtaget her i folketinget for år tilbage, har virket fuldt tilfredsstillende, og at de, der har administreret den, ikke har fundet anledning til at søge foretaget ændringer i loven.

Jeg kan tilsige ministeren vores fulde støtte til dette lovforslag, og kan det ske uden udvalgsbehandling, skal det ikke møde modstand fra socialdemokratiets side.

Holger Hansen (V):

Venstre var ved gennemførelsen af denne lovgivning imod de principper, der her blev anlagt. I denne omgang er det jo alene spørgsmålet om revisionsbestemmelsen, og det vil venstre ikke sætte sig imod, idet vi mener, at hele dette spørgsmål sammen med andre spørgsmål angående KGHs placering i hele det grønlandske erhvervsbillede i disse år, eller skal vi måske hellere og mere præcist sige disse måneder, skal op til vurdering. Vi anser det for givet, at vi i forbindelse med hjemmestyredrøftelserne og det, der skal følge disse drøftelser, bliver nødt til at tage disse problemer op til vurdering, herunder også dem der er omfattet af dette lovforslag, og derfor skal vi ikke modsætte os denne lille ændring i loven. Den kan hverken gøre fra eller til.

Dohrmann (FP):

Det er sjældent, man føler grund til at takke ministeren for Grønland. Det føler jeg heller ingen trang til nu. Tværtimod mener vi, at der er mange grunde til, at lov nr. 324 om monopol af besejling af Grønland bliver taget op til revision. Jeg forstår simpelt hen ikke, at Grønlandsministeren stille og roligt vil se på, at grønlandere skal betale det dobbelte i fragt af det, som ville være tilfældet, hvis private i fri konkurrence fik tilladelse til at besejle Grønland.

Nu hørte vi venstres ordfører, og jeg har med interesse læst de udtalelser, både venstre og konservative kom med, da loven blev vedta-